

Souhrnná teritoriální informace: Severní Makedonie

Zastupitelský úřad 29. 5. 2021 10:40

Republika Severní Makedonie je od roku 1991 jedním z následnických států bývalé Jugoslávie, která leží na západním Balkánu. Jde o standardně fungující parlamentní demokracii s jednokomorovým Parlamentem. Od března 2020 je země jedním z členů NATO, a také vede hovory o členství v EU. Ekonomika je vysoce integrovaná do mezinárodního obchodu. Před obdobím pandemie standardně rostla v průměru o 3 % a po pandemii se k podobnému růstu dle odhadů zase vrátí. V Severní Makedonii je výrazně zastoupená šedá ekonomika, proto nelze oficiální poměrně vysoká (kolem 20 %) čísla nezaměstnanosti brát jako vypovídající. Inflace je dlouhodobě stabilní a největší problém má země s nedostatkem kapitálů a díky poměrně přísnému systému zaměstnávání cizinců do země neplynou výrazné investice, spíše jde vždy o akvizice již existujících firem a případně jejich rozšíření. Přesto zajímavým nástrojem při přilákání investic jsou technologické parky, které umožňují získat státní dotace a dočasné zproštění od přímých daní.

Politická situace je sice aktuálně stabilní, nicméně pokud se nepovede zemi integrovat do EU, což by s sebou přineslo i investice a dotace z EU, tak při nezlepšování ekonomické situace a životní úrovně obyvatelstva lze očekávat prohlubování příkopů mezi většinou vyznávající pravoslaví a cca 25 % menšinou muslimů, kteří již v historii usilovali o odtržení západní části Severní Makedonie a její spojení s Albánií. Většina z asi 2 milionů obyvatel žije v hlavním městě Skopje (včetně předměstí cca 1 mil. obyv.), v kterém se také nachází všechny důležité státní instituce.

V komunikaci s makedonci je vždy nutné počítat s flexibilnějším balkánským vnímáním času, stejně jako s delšími obchodními jednáními, kterým předchází alespoň bližší seznámení na lidské úrovni. Běžné je se po první schůzce oslovovat jménem a tykat si.

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Republika Severní Makedonie je země na Balkánském poloostrově v jihovýchodní Evropě a patří do skupiny zemí z tzv. Západního Balkánu. Severní Makedonie je suverénní, nezávislý, demokratický a sociální stát. Referendum o nezávislosti a autonomii, respektive oddělení od jugoslávské federace, se konalo dne 8. září 1991. Politický systém Severní Makedonie jako parlamentní demokracie je založen na principu rozdělení moci na tři větve - zákonodárnou, výkonnou a soudní. Makedonský Parlament je jednokomorový se 120 poslanci volenými v přímých parlamentních volbách každé čtyři roky. Shromáždění volí vlastního předsedu, který zastává druhou pozici v politické hierarchii státu. Poslední parlamentní volby v Severní Makedonii se konaly dne 15. července 2020. Ve volbách zvítězila politická stránka SDSM (sociálně demokratická unie Makedonie). Předseda vlády Zoran Zaev.

Prezident státu je volen v přímých volbách a má pětiletý mandát. Ve volbách v květnu 2019 zvítězil prezident Stevo Pendarovski z SDSM.

Dlouhodobým cílem Severní Makedonie od nabytí nezávislosti v roce 1991 bylo a je začlenění do euroatlantických struktur. V roce 2020 se jí povedlo vstoupit do NATO a nyní intenzivně usiluje o členství v EU. Česká republika to dlouhodobě podporuje, neboť zastává názor, že integrace balkánských zemí do EU může zvýšit stabilitu celého regionu. Integrace do EU přinese nové investice, zvýšení životní úrovně a také postupné zrušení hranic, to vše oslabí nacionalistické tendence a zmírní rozpory mezi jednotlivými zeměmi, stejně tak jak zmírní rozpory uvnitř těchto zemí samotných. Mezi ČR a Republikou Severní Makedonie panují velmi přátelské vztahy.

1.2 Zahraniční politika země

Euroatlantická a evropská integrace je klíčovou prioritou, stejně jako to, že Balkán zůstane bezpečným, stabilním a prosperujícím regionem. Proto Severní Makedonie podporuje dvoustrannou a mnohostrannou spolupráci se všemi regionálními a mezinárodními partnery.

Severní Makedonie, spolu s dalšími partnery ze západního Balkánu, byla identifikována jako potenciální kandidát na členství v EU na summitu Evropské rady v Soluni v roce 2003. Její dohoda o stabilizaci a přidružení, první v regionu, je v platnosti od roku 2004. Země podala žádost o členství v EU v březnu 2004 a Rada v prosinci 2005 rozhodla o přiznání statusu kandidátské země. Proces byl poté výrazně zpomalen kvůli sporu s Řeckem o název Makedonie. Nakonec v únoru 2019 země Řecku ustoupila a tzv. dohodou z Prespy udělala velký krok vpřed, aby se přiblížila procesu EU, formálně totiž změnila svůj název na Republika Severní Makedonie. I díky tomu se urychlilo její přijímání do NATO, do kterého 27. března 2020 také vstoupila. Dohoda s Řeckem uvolnila také přístupový proces do EU. Proti němu se proces se dočasně postavila Francie. V březnu 2020 se Rada pro obecné záležitosti EU rozhodla zahájit přístupová jednání se Severní Makedonií na základě rozhodnutí Evropské rady. Následovat by měla asociační dohoda, která ale zatím díky sporu s Bulharskem stále není schválena. Mimo sporů s Bulharskem o jazyk a historii a s Řeckem o název Makedonie, má země také spor se Srbskem o uznání vlastní pravoslavné církve. S Albánií jsou vztahy problematické díky výrazné albánské menšině v zemi (kolem 20 %), která se již několikrát v minulosti dožadovala odtržení a připojení k Albánii, přičemž tyto tendence Albánie podporovala.

S Českou republikou má Severní Makedonie excelentní přátelské vztahy. ČR dlouhodobě podporuje makedonskou integraci do euroatlantických struktur, pomáhá zemi humanitárně a finančně, a také čeští policisté slouží spolu s makedonskými kolegy na jižní hranici v Gevgeliji, kde společně bojují proti nelegální migraci.

1.3 Obyvatelstvo

Podle posledního oficiálního sčítání lidu v roce 2002 je celkový počet obyvatel Severní Makedonie 2 083 335. Průměrná hustota osídlení v zemi

činila cca 80,6 obyvatel / 1 km². Životní úroveň roste, neboť se dle Státního statistického úřadu počet úmrtí ve srovnání s předchozím rokem se snížil o 2,9 %. Průměrná doba dožití je 73,4 roku (75,7 roku u žen a 71,1 roku u mužů). Poslední sčítání lidu proběhlo v roce 2002. Další pokusy o řádné sčítání obyvatel v letech 2011- 2012 a 2021 skončily prozatímním neúspěchem. Ten je dán sporem o zákonné výhody, které plynou albánské menšině, pokud tvoří alespoň 20 % obyvatelstva. Za stávající situace je téměř nemyslitelné, že by se sčítání lidu podařilo uskutečnit. Národnostní většinu tvoří Makedonci (přibližně 64 %) a hlavní menšinu Albánci (asi 25 %) mezi ostatními etniky jsou hlavně romové, Bulhaři, Srbové, Turci a Řekové. Hlavním náboženstvím je pravoslavné křesťanství, druhým výrazným náboženstvím je islám. Hlavními jazyky jsou makedonština a albánština.

2 Ekonomie

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Makedonská ekonomika patří k nejslabším evropským ekonomikám a je také jednou z nejslabších ekonomik bývalé Jugoslávie. Nicméně v minulém desetiletí (s výjimkou pandemie) se jí poměrně dařilo. Mezi 2004-2008 rostla o 5 % ročně a to hlavně díky domácí spotřebě a vývozu (především textilu a kovů). Poté přišla hospodářská krize, ale v posledních letech rostla kolem 3 % ročně. Výrazně k růstu pomohla liberalizace energetického odvětví v roce 2019.

Nezaměstnanost se v zemi pohybuje na vysoké úrovni a mohou za ní dva faktory. Primárně jde o výraznou šedou ekonomiku, který v zemi bují a sekundárně také o muslimskou tradici nepracujících žen v rámci albánské menšiny. Inflace je dlouhodobě stabilní, životní úroveň mírně roste, saldo obchodní bilance je dlouhodobě negativní.

Pravděpodobně největší výzvou pro makedonskou ekonomiku byla a je pandemie COVID-19. Nejpesimističtější scénáře předpovídají, že v roce 2020 došlo k poklesu HDP o -4,5%. Prognóza na rok 2021 je naopak optimistická + 3,9%, s očekáváním globálního ekonomického zotavení po pandemii. Pandemie má logický dopad i na růst nezaměstnanosti, nárůst až na 20,4% v roce 2020 následovaný očekávaným mírným poklesem na 19% v roce 2021. Ve snaze zmírnit dopad na ekonomiku, vláda realizovala protikrizová opatření, která ekonomice významně pomohla. Celková ekonomická pomoc ze všech opatření přijatých vládou se odhaduje na 550 milionů EUR respektive asi 5,5 % HDP Severní Makedonie. Národní banka Severní Makedonie snížila úrokovou sazbu o 0,25% na 1,75%. Rovněž také revidovala svou regulaci úvěrového rizika s cílem podpořit banky, aby dočasně restrukturalizovaly úvěry, a uvolnila standardy klasifikace úvěrů. Kromě toho snížila základnu pro povinné minimální rezervy o množství nových půjček podnikům v dotčených odvětvích.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,7	3,2	-4,5	3,9	3,6
HDP/obyv. (USD/PPP)	15 736,0	16 520,0	15 990,0	16 940,0	17 960,0
Inflace (%)	1,5	1,3	1,1	-	-
Nezaměstnanost (%)	17,3	16,7	20,4	19,0	-
Export zboží (mld. USD)	5,8	6,0	5,2	6,1	6,8
Import zboží (mld. USD)	7,8	8,2	7,3	8,5	9,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-2,1	-2,2	-2,1	-2,3	-2,6
Průmyslová produkce (% změna)	5,4	3,7	-9,3	8,7	4,1
Populace (mil.)	2,08	2,08	2,08	2,08	-
Konkurenceschopnost	55/140	54/141	54/141	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	5/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, WEF

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Severní Makedonii lze s nadsázkou označit jako malý daňový ráj Balkánu. Existuje zde totiž 15 vyčleněných zón, v kterých lze pro firmu získat úlevu z placení daně z příjmu právnických osob a daně z příjmu fyzických osob a k tomu dotaci na stavební náklady až do výše 500 tisíc EUR. Standardně činí obě základní sazby 10 %. Normální sazba DPH činí 18 % a snížená (např. na potraviny) 5 %. Saldo státního rozpočtu i bilance běžného účtu jsou dlouhodobě negativní, veřejný dluh každým rokem mírně roste.

V tomto fiskálním roce bude stát pokračovat v půjčování, kapitálové investice jsou opět vysokou prioritou a ve střednědobém horizontu je plánováno mírné snížení veřejného dluhu. Většina peněz půjde na sociální politiku a do zdravotnictví. Podnikatelé dlouhodobě zdůrazňují, že by se měl stát zaměřit na eliminaci šedé ekonomiky. Stát plánuje tento rok vydat přes čtyři miliardy eur, přičemž příjmy budou činit 3,45 miliardy eur, což znamená, že státní pokladna bude kratší o více než 500 milionů eur. Schodek státní pokladny bude kompenzován emisí nových dluhopisů, prodejem státní půdy (především zemědělské), prodejem podílů ve společnostech, v nichž má stát akcie a privatizací státních společností, které jsou v konkurzu.

Propad v rozpočtu by měl být dle státních představitelů výrazně menší než v tomto roce. Většina půjčovaných peněz směřuje stále jako finanční pomoc pro hospodářství a zachování pracovních míst v postižených odvětvích. Rozpočtový propad v minulém roce činil asi 920 milionů eur (8,4 % HDP). Veřejný dluh na konci června minulého roku přesáhl celkem 6,5 miliardy eur (60 % HDP, což je maximální hraniče pro přijetí do EU). V následujících letech se plánuje stabilizace veřejného dluhu. Podle projekcí se dluh do roku 2025 sníží na 58,8 % HDP. Covid-19 se stále ještě na ekonomice projevuje ale již v omezenější míře, než v roce 2020 a ekonomika se pomalu vzpamatovává.

Rozpočet pro tento rok je vyvážený se zaměřením na zdravotnictví, ekonomiku, kapitálové investice, funkčnost systému a podporu soudní reformy a evropské integrace. Pro rok 2021 se kapitálové investice odhadují na 373 milionů eur.

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-8,4
Veřejný dluh (% HDP)	59,5
Bilance běžného účtu (mld. EUR)	-234,7
Daně	
PO	10 %
FO	10 %
DPH	18 % a 5 %

2.3 Bankovní systém

Severní Makedonie zdědila bankovní systém od bývalé Jugoslávie ve vlastnictví státu a se strukturou, která vyhovovala tehdejší plánovací ekonomice. Měnová nezávislost Makedonie byla provedena v souladu s přijetím právních aktů v oblasti měnové politiky dne 26. dubna 1992. Tímto aktem byly položeny základy bankovního systému dnešní Severní Makedonie. Restrukturalizace makedonského bankovního systému však začala poměrně pozdě, až v roce 1995, odpisem starých úspor v cizí měně, pohledávek a závazků v souvislosti se zahraničními půjčkami a rehabilitací největší makedonské banky – Stopanska Banka. Bankovní systém Republiky Severní Makedonie je postaven na standardním modelu. Působí zde jedna státní centrální banka a řada komerčních bank.

Komerční banky provádějí svoji činnost samostatně a pod dozorem státního bankovního dozoru. Makedonský bankovní systém se donedávna skládal ze 17 bank a osmi spořitelen. Ve srovnání s předchozími roky počet bank klesl v důsledku jejich konsolidace, tj. sloučení menších bank, aby vydržely tlak vyvíjený velkými bankami. Bankovní sektor se v roce 2018 skládal z 16 bank a sedmi spořitelen. V roce 2019 se počet bank snížil na 15 a aktivní zůstaly pouze tři spořitelny. Na konci roku 2020 tvořily bankovní systém Makedonie tyto banky:

Komercijalna banka a.d. Skopje, Stopanska banka a.d. Skopje, NLB Tutunska banka a.d. Skopje, Makedonska banka za poddržka i razvoj a.d. Skopje, Oxridska banka- sparkasse a.d. Skopje, Sparkasse Bank a.d. Skopje, Stopanska banka a.d. Bitola, TTK banka a.d. Skopje, Halk banka a.d. Skopje, Silk Road banka a.d. Skopje, Capital banka a.d. Skopje, Univerzalna investiciona banka a.d. Skopje, ProCredit Bank a.d. Skopje a Centralna kooperativna banka a.d. Skopje.

Spořitelny: FULM Štedilnica d.o.o. Skopje, Mak – BS Štedilnica d.o.o. Skopje, Štedilnica Možnosti d.o.o – Skopje.

Většina bank a spořitelen je vlastněná zahraničním kapitálem a fungují standardním způsobem a lze proto bez obav využívat jejich služby a ukládat u nich finance. Především pokud jde o Stopanskou, KB, NLB, či Halk banku.

V zemi existuje také Makedonská rozvojová banka, jejímž cílem je podporovat a stimulovat rozvoj makedonské ekonomiky v souladu se strategickými politikami, cíli a prioritami státu. Jedná se o akciovou společnost, v níž je jediným akcionářem Republika Severní Makedonie.

2.4 Daňový systém

Daň z příjmů právnických osob činí 10 %, pro IT společnosti činí 3 %.

Daň z příjmů fyzických osob – příjem podléhající zdanění se skládá z následujících druhů příjmů získaných v tuzemsku i v zahraničí: osobní příjem; příjem ze samostatné výdělečné činnosti; příjem z vlastnictví a vlastnických práv; příjem z autorských práv a práv průmyslového

vlastnictví; kapitálový příjem; kapitálové zisky; výhry z hazardních her; a ostatní příjmy. Daňový základ pro stanovení daně z příjmu fyzických osob je součet veškerých příjmů získaných z peněz, cenných papírů, naturálií nebo jakéhokoli jiného druhu v tuzemsku a v zahraničí během zdaňovacího období, snížených o: povinné příspěvky na sociální zabezpečení; osobní osvobození ve výši 98 736 MKD při výpočtu roční daně z příjmu a standardní nebo skutečné náklady stanovené zákonem. Daň ze všech typů příjmů, s výjimkou příjmů z hazardních her, mají jednotnou sazbu 10 %. Příjmy z her podléhají sazbě 15 %.

Daň z přidané hodnoty – DPH se platí na každé úrovni prodeje zboží a služeb a vývozu zboží. Daňovým základem je cena prodaných výrobků a služeb, ve které není započtené DPH. Standardní DPH činí 18 % a účtuje se ve většině případů. Snížená sazba DPH činí 5 % a platí pro základní potraviny, denní tisk, komunální služby atd.

Od daně z přidané hodnoty jsou zcela osvobozeny: prodej a pronájem budov a bytů (vyjma prvního prodeje, uskutečeného do 5 let od doby výstavby); poštovní služby; bankovní, finanční služby a služby pojišťoven; kulturní služby, poskytované veřejnými institucemi; zdravotní a vzdělávací péče; software; mezinárodní osobní doprava; vývoz zboží.

Daň z nemovitosti – sazby daně z prodeje nemovitostí jsou úměrné a pohybují se od 2% do 4%.

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

Obchodní vztahy s EU a tedy i s ČR dlouhodobě posilují, ale v minulém roce je tvrdě zasáhla pandemie. V celém světě došlo k uzavření a narušení dodavatelských řetězců a makedonská ekonomika tomu jen obtížně odolávala. Programy vládní podpory měly sice určitý dopad na posílení obchodu, ale fiskální prostor se zúžil kvůli zvyšující se úrovni dluhu blížícímu se 60 procentům HDP.

Celková hodnota vyvezeného zboží ze Severní Makedonie do EU v roce 2020 činila 448 mil. EUR, což byl pokles o 17,8% ve srovnání se stejným obdobím roku 2019, zatímco hodnota dováženého zboží ve stejném období byla 351,6 mil. eur, což bylo o 15,1% méně než ve stejném období roku 2019. Obchodní bilance je dlouhodobě kladná, v roce 2020 činila 96,7 mil. EUR. Nejvýznamnějšími obchodními partnery Severní Makedonie jsou Německo (téměř polovina veškerého obchodu) a další země EU a země bývalé Jugoslávie. Největší podíl na vývozu tvoří zemědělské produkty, tabák, textilie, katalyzátory s drahými kovy nebo jejich sloučeninami, sady zapalovacích vodičů pro vozidla, letadla nebo lodě, díly pro sedačky pro motorová vozidla a motorové součásti s vnitřním spalováním. Nejběžnějšími dovozy jsou platina a slitiny platiny (nezpracované nebo v prášku), ropné oleje a oleje získané ze živičných nerostů a železo.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	480	504,3	448	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	478,4	429,5	351,6	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	1,6	74,8	96,7	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Obchodní výměna s ČR (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mil. EUR)	120	142	98,7	N/A	N/A
Import do ČR (mil. EUR)	295	305	237,6	N/A	N/A
Saldo s ČR (mil. EUR)	-175	-163	-138,9	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Republika Severní Makedonie vstoupila do Světové obchodní organizace (WTO) 4. dubna 2003. Severní Makedonie podepsala také bilaterální

obchodní dohody s Tureckem, Ukrajinou a Evropským sdružením volného obchodu (ESVO) (Island, Lichtenštejsko, Norsko a Švýcarsko). Země je také členským státem Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA) a podepsala dohodu o stabilizaci a přidružení s Evropskými společenstvími. CEFTA. V dohodě CEFTA je Albánie, Bosna a Hercegovina, Severní Makedonie, Moldavsko, Černá Hora, Kosovo a Srbsko. CEFTA vstoupila v platnost 26. července 2007. V dubnu 2001 se Severní Makedonie a EU staly signatáři Evropské dohody o stabilizaci a přidružení (SAA). Dohoda o stabilizaci a přidružení a dohoda o hospodářské integraci mezi Severní Makedonií a EU vstoupily v platnost v červnu 2001 a v dubnu 2004 (pro obchod se službami). Dohody stimulují již tak velké objemy vývozu a dovozu v Severní Makedonii s členskými zeměmi EU, hlavně Německa, Velké Británie, Itálie, Bulharska a Řecka. EU je největším obchodním partnerem Severní Makedonie, v roce 2019 se podílí na více než 80 % vývozu ze Severní Makedonie a dodává do ní něco přes 60 % makedonského dovozu.

Smlouvy s ČR

Obchodní dohoda mezi Severní Makedonií a ČR byla podepsána dne 19. 9. 1997 v Praze (platnost od 10. 12. 1997). Dohoda o zamezení dvojího zdanění byla podepsána 21. 6. 2001 (platnost od 19. 5. 2002). Dohoda o podpoře a ochraně investic (podepsána 2001) vstoupila v platnost v srpnu 2002. Dne 1.1.2007 vstoupila v platnost také Smlouva mezi ČR a Makedonií o sociálním zabezpečení. Za zásadní změnu, kterou Smlouva přináší, je třeba považovat úpravu v oblasti zdravotní péče, která vychází z principu zachování nároku na poskytnutí nezbytné zdravotní péče při pobytu na území druhého státu. Náklady však oproti minulosti již nenese stát, ale zdravotní pojišťovna pojištěnce.

Obchodní dohody dávají Severní Makedonii přístup na trhy s celkem 650 miliony spotřebitelů.

3.3 Rozvojová spolupráce

Republika Severní Makedonie nemá vlastní rozvojové programy, do kterých by se mohly české firmy zapojit. Naopak EU alokovala mezi lety 2014 – 2020 pro Severní Makedonii celkem 664,2 mil. EUR.

Prioritními odvětvími pro financování z EU byly: Demokracie a statní správa – Reforma veřejné služby (transparentnost, odpovědnost, nezávislost) centrálně a místně; podpora decentralizace a místní správy; provádění klíčových částí mírové dohody z Ohridu; zlepšení hospodářské politiky a řízení veřejných financí; Právní stát a reforma soudnictví; účinnější boj proti korupci; dodržování lidských práv, dokončení policejních reforem a boj proti organizovanému zločinu. Opatření v oblasti životního prostředí a klimatu; podpora udržitelného růstu; přechod na nízkouhlíkové hospodářství. Doprava – Rozvoj moderní, dobře propojené dopravní sítě na podporu konkurenceschopnosti a růstu; zajištění bezpečnějších dopravních sítí; zlepšení mobility v městských oblastech s využitím zelené dopravy. Konkurenceschopnost a inovace – Zlepšení hospodářské konkurenceschopnosti; zvyšování přímých zahraničních investic; diverzifikace vývozu; vytváření podmínek pro udržitelný hospodářský růst a sbližování EU; posílení obchodního rámce (právní a institucionální), včetně provádění právních předpisů EU o jednotném trhu. Sociální rozvoj – Podpora inkluzivnějšího a účinnějšího trhu práce; zlepšení přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a odborné přípravě s cílem lépe sladit dovednosti s potřebami zaměstnavatelů; vytvoření moderního, flexibilního systému sociálního zabezpečení s větším sociálním začleňováním; posílení profesních organizací. Zemědělství a rozvoj venkova – Podpora vyváženějšího rozvoje ve venkovských oblastech; zlepšení norem bezpečnosti potravin; konkurenceschopnost zemědělské a potravinářské výroby. Regionální a územní spolupráce – Podpora dobrých sousedských vztahů; podpora socioekonomického rozvoje v pohraničních oblastech.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Prioritou makedonské vlády je především rozvoj zemědělství, a to ve všech formách. Letos v únoru, Světová banka schválila projekt modernizace zemědělství v Severní Makedonii v celkové výši 50,5 milionu USD nebo 46 milionů EUR. Tento dvouletý projekt zahrnuje realizaci několika klíčových projektů: 1) Výstavba 2 nákupních center „Agrofood Platform“, které má komplexně řešit nákup, skladování, třídění a prodej zemědělských produktů; 2) Softwarové řešení pro katastr a evidenci zemědělské půdy v Republice Severní Makedonie, které poskytne rychlé a přesné informace pro každý pozemek; 3) Kafilerie pro ekologické zpracování vedlejších produktů živočišného původu, při zachování standardů ochrany životního prostředí.

► Železniční a kolejová doprava

Železniční infrastruktura v Severní Makedonii je ve špatném stavu. Evropská Unie přislíbila pomoc a zavázala se financovat projekty vybudování a modernizace železničních tratí 1) Kichevo-hranice s Albánií a 2) Kumanovo-hranice s Bulharskem. Financování projektů bude pokryto z 37% z EU a 63% ze státních zdrojů. Projekty zahrnují železniční trať, uzemnění, tunely, mosty, nadjezdy, opěrné zdi, obslužné prostory, železniční stanice, elektrifikaci, instalaci telekomunikačních zařízení a signalizaci. Koncepční návrh řešení pro železnici je vypracován a zahajují se výběrová řízení na dodavatele stavby. Očekává se, že výstavba začne v roce 2021 a bude dokončena do konce roku 2025. Italská společnost Pricewaterhouse Coopers Advisory S.r.l vypracovala studii rozvoje a restrukturalizace obchodního segmentu Železnice RSM - Doprava a očekává se, že vláda v dohledné době rozhodne o dalších krocích a tendrech na její realizaci.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Odpadové hospodářství a ochrana vodních zdrojů, začíná být, s přibližováním se Severní Makedonie k standardům EU, vážným tématem. Očekává se řada projektů, s využitím financování z EU, na výstavbu čističek odpadních vod prakticky ve všech regionech země. Mezi prvními by měla být realizována čistírna odpadních vod v hlavním městě Skopji, kde Evropská investiční banka (EIB) a Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) poskytly 136 milionů EUR na její realizaci. Čistička bude, v souladu s normami EU, obsluhovat více než 500 000 lidí. S podporou Evropské unie byla již dokončena výstavba čistíren odpadních vod v Prilepu, Radovishu, Strumici a Kičevu. Brzy mají být zahájeny projekty v Bitole a Tetovu. Jejich finanční pokrytí je připraveno cestou IPA II projektů. Současně již byla vytvořena technická dokumentace pro čistírny v obcích Veles a Stip, kdy předpokladem pro případný úspěch českých firem v těchto projektech (stejně jako i v dalších odvětvích) je schopnost čerpat a sdílet zkušenosti při využití a čerpání EU/IPA II fondů.

► Obranný průmysl

Severní Makedonie vstoupila v roce 2020 do NATO a aby splnila jeho standardy musí příštích letech dojít k postupné rozsáhlé modernizaci armády, což je velká příležitost pro české firmy. Jde nejen o lehké palné zbraně, ale také o modernizaci techniky, stejně jako o vybavení pro pěchotu (oblečení, ochranné oděvy, masky a polomasky, batohy, boty).

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Makedonci jsou přívětiví, pohostinní lidé, kteří mají rádi méně formální atmosféru. V jejich světě většinou čas plyne pomaleji a tak je často nutné, pokud po nich něco chceme, věci hlídat a jednou za čas zkontrolovat v jakém je záležitost stádiu. Pravděpodobně nejlepší je makedonského partnera po formálním jednání v kanceláři vzít do restaurace nebo kavárny, kde můžeme v uvolněné atmosféře položit další třeba i ožehavější otázky. Je nutné rozlišovat, zda jde o pravoslavného makedonce nebo albánského muslima. Obě etnika se k cizincům chovají mile a lidsky, ale je nutné znát specifika pojící se k oběma náboženstvím. Stejně tak je dobré znát státní svátky, které se k nim vážou a které se zde slaví mnohem výrazněji, než v České republice.

4.2 Oslovení

Makedonci se buď zkraje pokusí nabídnout tykání, nebo rovnou sami od sebe začnou tykat. Působí většinou přátelsky a bezstarostně a umí být velmi pohostinní. Schůzky až na výjimky nebývají příliš formální. Jem ožně jak partnera oslovit přes telefon, tak prostřednictvím emailu. Nejlepší je poslat email a pokud je bez odpovědi, tak za pár dní zavolat.

4.3 Obchodní schůzka

Při většině obchodních jednání zaznamenáte balkánská specifika. Ignoruje-li makedonský partner dotaz, poptávku, či nabídku, je to většinou vyjádřením nezájmu a omluva není považována za nutnost. Jednání (s českými subjekty) se vedou ve velice vstřícném duchu, občas s akcentem na pan-slovanství. Obchodní schůzky jsou v porovnání s českými zvyky delší, většinou časově neohraničené a často vyžadují značnou trpělivost. Málodky se jednání podaří uzavřít po první schůzce, spíše lze očekávat jednání na etapy. Často se pokračuje v projednávání problematiky při pracovním obědě nebo večeři.

4.4 Komunikace

Mít místního člověka, který zná procesy a má dobré kontakty, je velmi výhodné, ušetří to zbytečné čekání při institucionálních procesech. Při prvním setkání je běžné oslovovat se příjmením. Pokud první schůzka proběhne dobře, formality pomalu mizí a konverzace nabývá uvolněnějšího tónu. Dochvilnost není v Severní Makedonii vždy běžná a je nutné vědět, kdy a kde to nevadí a naopak to lze očekávat. Zpoždění o 15 minut obvykle neznamená, že partner nepřišel včas. Prvních 20 minut schůzky naplňuje klasický small talk spolu s popíjením kávy nebo čaje a teprve později se přechází k důležitějším tématům. Makedonští obchodníci ve většině případů upřednostňují rodný jazyk (makedonština nebo albánština). Vzhledem k historickým kořenům (bývalá Jugoslávie) lze k rozhovorům využít i srbochorvatštinu. Mezi mladou generací je rozšířena angličtina, u albánského etnika němčina. Verbální komunikace mezi samotnými Makedonci, ale i se zahraničními partnery je doprovázena živou gestikulací. K vyvarování se netaktností, které by mohly v podobné situaci vzniknout, je lépe se předem domluvit a spíše přijmout zvyky (domácího) hostitele. Jinak jsou Makedonci (bez rozdílů etnické příslušnosti) proslulí svojí pohostinností.

4.5 Doporučení

Respektujte místní zvyklosti a pravidla související s kulturou a náboženstvím Severní Makedonie. Jídlo nelze v Severní Makedonii uspěchat, dlouze se při něm konverzuje. U snídaně nesmí chybět silná černá káva. Bez rozdílu národnosti má čas v Severní Makedonii zcela jinou hodnotu, než je tomu ve střední Evropě. Makedonští partneři mnohdy nebývají dochvilní. Zpoždění při příchodu na smlouvanou schůzku se ve většině případů oboustranně toleruje. Je také nutné dát si pozor na lidi, kteří hned na první schůzce prezentují koho všeho znají a s kým vším se kamarádí. Často to nebývá pravda a je nutné si pro jistotu alespoň některá z tvrzení prověřit, abyste nenaletěli podvodníkovi nebo někomu, kdo za zprostředkování kontaktu a obchodu bude chtít horentní sumy.

4.6 Státní svátky

Státní svátky MK:

24. květen – Sv. Cyril a Metoděj – den slovanských věrozvěstů (slaví se začátek jejich moravské mise)

2. srpen – Den republiky – výročí: Ilindenského povstání proti Turkům

8. září - Den nezávislosti – den referenda o nezávislosti v roce 1991.

11. říjen - Den národního povstání (2. světová válka)

23. říjen - Den makedonského revolučního boje

8. prosinec - Sv. Kliment Ochridský (žák Cyrila a Metoděje)

Dny pracovního klidu (svátky):

1. leden – Nový rok

7. leden - 1. svátek vánoční (pravoslavný)

pravoslavné Velikonoce - pohyblivý svátek, většinou cca o měsíc později, než v ČR, volno je vždy v pátek a v pondělí

1. květen – Svátek práce Ramazan Bajram - pohyblivý svátek muslimů (zakočení ramadánu)

Náboženské svátky (volno je dle toho, zda vyznáváte dané náboženství):

6. leden - Štědrý den (pravoslavný)

19. leden – „Vodici“ – den Zjevení Krista (pravoslavný)

28 srpen – Nanebevstoupení Panny Marie

1. listopad – Den všech svatých Památka zesnulých – pohyblivý svátek (pravoslavný),

25. prosinec – Vánoce (katolické)

Kurban Bajram - pohyblivý svátek (muslimský)

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Často využívanou formou uplatnění dovozního zboží (a služeb) na místním trhu je skrze místní zástupce (jde o pozůstatek z dob Jugoslávie, kdy ze zákona musely zahraniční firmy využívat služeb domácích zástupců). V této oblasti je mezi místními firmami velmi tvrdý boj o získání zastoupení (jakéhokoli) zahraničního komitenta. Význam této formy uplatnění na trhu není zanedbatelný, neboť v místních podmínkách hraje důležitou úlohu dlouhodobé osobní, často i příbuzenské, vazby a vztahy zástupců s potenciálními zákazníky. Na druhé straně se koneční spotřebitelé brání využívání služeb zprostředkování, neboť to zvyšuje konečnou cenu zboží. Zahraniční firmy se nejčastěji uchylují k poskytování zastoupení místním zástupcům na omezenou dobu, která je v případě spokojenosti obou stran dále prodlužována. Během této doby také většinou poleví tlak místních firem na udělení výhradního zastoupení, což je většinou spojeno s uvědoměním si vlastních omezení (finančních, organizačních, technických), případně velikosti trhu (místní firmy často operují pouze v určitém konkrétním území). S pokračující stabilizací ekonomiky v MK a očekávanému růstu v dalších letech se stále více a více firem rozhoduje založit v Severní Makedonii dceřinou společnost.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Vzhledem k relativně malému makedonskému trhu pokrývá standardní distribuční a prodejní síť pro zboží domácí provenience i zboží z dovozu zpravidla území celého státu. U některých položek, zejména spotřebního zboží, jsou vytvořeny lokální distribuční kanály. Většinu distribučních a prodejních činností zajišťují malé a střední firmy. Velké velkoobchodní a maloobchodní řetězce jsou v Makedonii poměrně málo zastoupeny. Značná část zemědělské produkce se prodává v tržnicích. Oblíbenou formou uplatnění zboží (a služeb) na trhu je zastupování zahraničních firem místními zástupci. V této oblasti je pocíťována silná konkurence při hledání zastoupení zahraničního komitenta. Význam této formy uplatnění není zanedbatelný, v místních podmínkách hraje důležitou úlohu dlouhodobé osobní, často i příbuzenské vazby a vztahy zástupců s potenciálními zákazníky.

Možné právní formy obchodních společností v Severní Makedonii patří:

veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručeným omezením, akciová společnost.

5.3 Marketing a komunikace

Nejrozšířenější formou propagace, reklamy a reklamních kampaní je využívání státních i soukromých komerčních televizních kanálů a lokálních komerčních rozhlasových stanic v pásmu FM. Periodický tisk je také hojně využíván k propagačním účelům. Využití velkoplošné reklamy ("bill-board") v celorepublikovém měřítku je spíše omezené. Využití prostředků MHD a sportovních areálů k reklamním účelům je také časté. Uplatňují se i reklamní akce ve formě jednorázového či dlouhodobého sponzorování sportovních týmů a společenských událostí. Samozřejmě

poku výrobek nebo služba cílí na mladší generaci je nejlevnější dělat marketingovou kampaň přes facebook, který je v zemi poměrně rozšířený. V Severní Makedonii existuje velký počet reklamních a marketingových agentur.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Problematiku ochrany duševního vlastnictví řeší Zákon o ochraně duševního vlastnictví a další právní ustanovení. Tuto problematiku má na starost ministerstvo kultury. Porušování duševního vlastnictví není v makedonii zásadním problémem, nicméně občas se jako v každé jiné zemi objevit může.

Právníci kompetentní v této oblasti:

Gavrilovska & Gavrilovski Law Office, Industrial Property Protection, tel.: + 389 2 30 60 690 ,

Intellectual Property Protection Company, tel.: +389 75 421 842, Čakmakova ADVOCATES tel: +389 2 311 52 05

Případně další firmy zde.

Další legislativa: Pravidlo o podobě a obsahu žádosti o povolení od celních orgánů a související požadované dokumentace a formuláře žádosti o prodloužení lhůty pro jednání celního úřadu (2015), Rozhodnutí o výši jednorázové náhrady za kopírování v soukromém použití (2011) Nařízení o odborné zkoušce zástupců průmyslového vlastnictví a rejstříku zástupců (2009), Nařízení o označení původu produktu a zeměpisné označení (2009), Nařízení o průmyslovém designu (2009), Nařízení o patentu (2009), Nařízení o ochranné známce (2009).

5.5 Trh veřejných zakázek

Právní rámec pro veřejné zakázky je v Severní Makedonii v podstatě na standardní evropské úrovni (což neplatí pro rozsah výjimek a přesnost pravomocí příslušných orgánů). Nicméně problémy se vyskytují při jeho aplikaci. Instituce, které mají dohlížet na hladký průběh veřejných výběrových řízení jsou podfinancované.

Od 1. ledna 2019 je v platnosti nový Zákon o zadávání veřejných zakázek, harmonizovaný s právními předpisy Evropské unie, který má zajišťovat rozumné vynakládání státních peněz, svobodnou a spravedlivou hospodářskou soutěž a transparentnost při zadávání veřejných zakázek. Předchozí zákon byl založen na směrnicích Evropské unie o veřejných zakázkách z roku 2004 a mezitím došlo k četným změnám, které jej oddělily od evropské legislativy. Z tohoto důvodu přináší nový zákon zásadní a komplexní změnu v souladu se současnými evropskými postupy. Zákon jako standardní způsob výběru dodavatele u veřejných výběrových řízení stanoví tzv. otevřený postup (otvorená postapka). U zahraničních účastníků tendru musí jeho vypisovatel prověřit správnost předložených dokumentů, kterými mají potvrzení příslušných orgánů země, kde je účastník tendru registrován. Není nezvyklé, pokud při veřejných zakázkách dochází k jejich manipulaci a ovlivňování, je proto dobré mít šikovného místního zástupce, který se seznámí se všemi okolnostmi, které se k dané zakázce vztahují.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Při realizaci větších obchodních případů se používají standardní platební podmínky úvěrového charakteru. V období po roce 1995, byly zrušeny obchodní soudy a jejich pravomoci byly převzaly standardní soudy. Jejich kapacita ale nebyla příliš navýšena, a proto jsou poměrně dosti vytížené a pomalé. Navíc se často jedná o složité právní případy, na které standardní soudy nemohou a neumí vždy náležitě reagovat.

Je zvláštní, že na jedné straně byly zrušeny specializované obchodní soudy, ale na druhé straně makedonské soudnictví zná specializované soudnictví v jiných právních oblastech (například: Správní soud a Vyšší správní soud). Skutečný důvod pro zrušení obchodního (hospodářského) soudnictví zůstává otevřený, vzhledem k tomu, že ke zrušení došlo v době, kdy země přecházela na tržní ekonomiku, vytvářely se tržní subjekty a privatizoval státní majetek.

Řešení sporů při jejich případném vzniku závisí na formulaci podmínek v obchodním kontraktu. S některými významnými firmami lze sjednat řešení případných sporů i v zahraničí podle jiného obchodního práva. Doporučujeme snažit se řešit spory mimosoudní cestou a myslet na to již při podmínkách stanovených v kontraktu.

CO se týče platebních podmínek a institutů jako jsou bankovní akreditivy, tak byla v Severní Makedonii již ukončena restrukturalizace a

privatizace bankovního sektoru a díky tomu zde platí standardní pravidla. Přesto je jako vždy třeba zvýšené opatrnosti. Při zachování základních pravidel obezřetnosti v platebním styku (nerealizovat předčasné platby a dodávky) však není makedonské prostředí obzvláště problematické.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Od 19. 12. 2009 byla facilitační dohodou s EU pro makedonské občany zrušena vízová povinnost do všech zemí Schengenského prostoru, včetně ČR. Toto rozhodnutí se týká výhradně držitelů pasů s biometrickými identifikačními údaji. Z makedonské strany byla vízová povinnost pro české občany zrušena již dříve. Od poloviny roku 2009 mohou čeští občané pro cestu do Severní Makedonie použít také platný občanský průkaz. Zde je však potřeba upozornit na skutečnost, že pokud odlétá občan EU z části letišť, která není určená jen pro EU, ale také pro další mezinárodní spojení, pak mohou vízové autority na letišti požadovat předložení cestovního pasu. Proto doporučujeme raději vždy cestovat s pasem. Každý cizinec musí také přihlásit svůj pobyt delší než 24 hodin na místně-příslušném oddělení policie. Za osoby ubytované v hotelu, tuto informační povinnost zajišťuje hotel. Nesplnění této povinnosti mohlo donedávna v rámci řízení u přestupkového soudu vynést i trest krátkodobého odnětí svobody (zpravidla v délce trvání do 7 dnů), udělení pořádkové pokuty i vyhoštění ze země. Před odjezdem ze země je nutné se na policii odhlásit, nicméně i to za cestovatele činí ubytovací zařízení. Z těchto důvodů doporučujeme vždy při cestě do teritoria mít dopředu zajištěné ubytování.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Jestliže se uzavírá pracovní poměr s občanem z jiné země, používají se ustanovení Zákona o uzavírání pracovního poměru s cizinci. Cizince je možné zaměstnat a může pracovat v Severní Makedonii, jestliže má pracovní povolení a je zde přihlášen podle odpovídajícího článku zákona.

Pracovní povolení se může vydat cizinci, který má povolení pro trvalý nebo dočasný pobyt nebo jiný doklad v souladu se zákonem. Cizinec, který má pracovní povolení v Severní Makedonii, může provádět pouze práci, pro kterou pracovní povolení obdržel. Pracovní povolení se vydává na dobu určitou a jeho trvání se odvíjí od účelu, kvůli kterému se vydává. Pracovní povolení vydává Pracovní úřad Severní Makedonie ve spolupráci s Pohraniční policií Severní Makedonie.

Užitečné odkazy: www.e-rabota.av.gov.mk a www.mtsp.gov.mk

Pro krátkodobé služby (méně jak 90 dnů) poskytovaných cizinci se nevyžaduje pracovní povolení (kreativní služby v oblasti kultury – služby pro veletrhy – krátkodobé služby poskytované cizinci – práce vykonávané cizinci s bydlištěm v Republice Severní Makedonie ke studijním účelům)

Zaměstnávání cizinců je méně obvyklé a legislativně i administrativně poměrně náročné. Upraveno Zákonem o zaměstnávání a práci cizinců (Sbírka zákonů/Služben vesnik RSM č. 70/2007, 5/2009, 35/2010, 148/2011 a 84/2012) a jeho změny dle rozhodnutí Ústavního soudu (Služben vesnik č. 152/2008 a 98/2010). Konsolidovanou verzi Zákona lze najít v makedonštině na webových stránkách ministerstva práce a sociálních věcí. Cizinci, kteří by chtěli být v Severní Makedonii zaměstnáni, chtějí pracovat ve své firmě nebo zde podnikat, musí nejdříve získat povolení k pobytu a pracovní povolení, zaměstnavatel musí zaregistrovat jejich práci jako práci cizince. Pracovní smlouva bez vyřízení povolení k pobytu je neplatná. Veškeré náklady ohledně obdržení pracovního povolení a dalších náležitostí by měl krýt zaměstnavatel. I pro tuto oblast je výhodné zde mít místního partnera.

5.9 Veletrhy a akce

Jedinou veletržní organizací v Makedonii je firma „Skopski Saem“ („Skopje Fair“), který se nachází ve Skopji. Skopski Saem (Skopský veletrh) Belasica b. b., P.O.Box 356 1001 Skopje Republic of Macedonia tel.: +389 2 3218-388 fax. +389 2 3218-375 <http://www.eragrupa.mk> E-mail: info@eragrupa.mk

Poslední tři roky se žádné veletrhy neorganizují kvůli dislokaci a rekonstrukci veletrhu.

Další významnou akcí je Prilepský pivní festival, který je jednou z největších regionálních pivních akcí a který může sloužit jako odrazový můstek pro české firmy, které mají zájem vyvážet pivo do tohoto regionu.

<http://pivofestival.mk>

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví ČR ve Skopji s působností pro MK bylo oficiálně otevřeno 1. 9. 2006.

Velvyslanectví České republiky (Ambasada na Republika Češka)

ul. Perisha Savelikj 3

1 000 Skopje

Telefon: +389/2/3109-805 Fax: +389/2/3178-380 E-mail: skopje@embassy.mzv.cz

Webová stránka: www.mzv.cz/skopje

Konzulární oddělení Velvyslanectví ČR

ul. Perisha Savelikj 3

1 000 Skopje

Telefon: +389 23 081 102

Mobilní telefon konzulární pohotovosti pro české občany (využívejte mimo pracovní dobu úřadu): +389 70 314 502

E-mail: consulate_skopje@mzv.cz / visa_skopje@mzv.cz

O bhodně-ekonomické oddělení Velvyslanectví ČR

ul. Perisha Savelikj 3

1 000 Skopje Telefon: +389 23 081102

E-mail: commerce_skopje@mzv.cz

Webová stránka úřadu: www.mzv.cz/skopje

Pro dopravu z letiště do centra hlavního města Skopje je možné použít taxi nebo využít autobusu z letiště provozovaného soukromým provozovatelem. Doporučujeme používat všudypřítomné taxi, které je cenově dostupné. Letiště leží na okraji města a je poměrně dobře dostupné. Cesta z letiště do města by v závislosti na aktuální dopravní situaci neměla zabrat více než 20-30 minut.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Předčísli pro volání: + 389 (Severní Makedonie)

Policie 192

Hasiči 193

Záchranka 194

Pohotovostní služby 195

Služba pro informování a varování 1985

Silniční služba AMSM 196

Odtahová služba ve Skopje + 389 70 219 411, +389 77 400 404

Hlavní nádraží Skopje +389 23 248 701

Letiště Skopje +389 23 148 333

Autobusové nádraží v Skopji +389 22 466 313, 466 011, 402 385.

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

www.vlada.mk (oficiální internetová stránka vlády Severní Makedonie)

www.skopje.gov.mk (oficiální internetová stránka města Skopje)

www.macedonia-timeless.com (oficiální internetová stránka Turistické organizace Severní Makedonie)

www.skp.airports.com.mk (letiště Skopje)

m.sas.com.mk (autobusy Skopje)

www.stat.gov.mk Státní statistický úřad

www.nbrm.mk Národní banka (Main menu – Statistics – External Statistics – Foreign Trade)

www.ujp.gov.mk Správa veřejných příjmů

www.customs.gov.mk Celní správa

www.mse.mk Makedonská burza cenných papírů

www.sec.gov.mk Komise pro cenné papíry

<https://www.finance.gov.mk> Ministerstvo financí

<http://fez.gov.mk/> Svobodné zóny Severní Makedonie <http://www.economy.gov.mk/> Ministerstvo hospodařství

Ředitelství technologických průmyslových zón – Дирекција за технолошки индустриски развојни зони

Ul. „Partizanski Odred“ 2, 1000 Skopje Tel: +389(2) 3111-166 Fax: +389(2) 3111-177

Hospodářská komora - Stopanska komora na Severna Makedonija

Ul. Dimitrie Chupovski 13, Skopje Tel.+389 23244000 Fax.+389 23244088 web: <http://www.mchamber.org.mk> Makedonská obchodní komora Ul. “Crvena Skopska Opshtina” Br: 10 1000 Skopje <http://www.chamber.mk/>